

Kraftfulla insatser för jämställda löner krävs

Utvecklingen för jämställda löner har stannat av. Vi har backat fem år i tiden och klockslaget när kvinnor slutar få betalt för sitt arbete har fastnat på 16:12. Kraftfulla insatser krävs nu för att bryta den negativa trenden, ledande beslutsfattare från flera olika branscher och organisationer.

Allt för många arbetsgivare struntar i kraven på årliga lönekartläggningar. Därför måste Diskrimineringsombudsmannens tillsyn skärpas och sanktioner införas så att de som bryter mot lagen får kännbara påföljder, skriver bland annat Malin Ragnegård, ordförande, Kommunal och Ulrika Boëthius, ordförande, Finansförbundet.

Hur kan det komma sig att kvinnors arbete fortsätter värderas så lågt, i ett av världens mest jämställda länder? Under lång tid gick det åt rätt håll, om än i långsam takt. Men 2020 stannade utvecklingen av. Då talades det om en tillfällig pandemieffekt men vi kan nu tyvärr konstatera att trenden håller i sig.

En orsak till att gapet växte förra året är att lönerna ökat mer i privat sektor, där fler män jobbar, medan ökningen varit mindre i offentlig sektor, där kvinnor är i majoritet. Kvinnor som arbetar inom förskolan och tar hand om det allra mest värdefulla vi har så att alla andra kan gå till jobbet, kvinnor som arbetar inom sjukvården och räddar liv, kvinnor som bär välfärden på sina axlar.

Att kvinnodominerade yrken värderas lägre är tyvärr inget nytt. Kvinnor har avsevärt lägre ingångslöner och svagare löneutveckling. En ny rapport från Saco visar också att kvinnor får betydligt sämre utväxling för sina utbildningar – livslönen för en kvinnlig akademiker är i snitt 16 procent lägre än för en manlig. Detta förföljer kvinnor livet ut i form av lägre pensioner.

Vare sig ökad jämställdhet eller den tillbakagång vi nu ser är en slump. Det handlar om politiska prioriteringar och en vilja från arbetsgivarna som bär över upp- och nedgång i samhället. För att löneskillnaderna inte ska bita sig fast och klockan för alltid stanna på 16:12 krävs nu aktiva och kraftfulla åtgärder. Lön hela dagen arbetar för att kvinnor också ska få lön för hela sin arbetsdag. Vi ställer fyra gemensamma krav:

1. Synliggör och åtgärda strukturella löneskillnader.

Vi som är en del av arbetsmarknadens parter och vi som politiska förbund har tillsammans med arbetsgivare och staten ett gemensamt ansvar att inte acceptera de låga kvinnolönerna. Tillsammans måste vi bryta värdediskrimineringen så att kvinnodominerade yrken får löner som motsvarar yrkets krav, kompetens och ansvar. Inför sanktioner för arbetsgivare som ignorerar lagen.

Allt för många arbetsgivare struntar i kraven på årliga lönekartläggningar. Därför måste Diskrimineringsombudsmannens tillsyn skärpas och sanktioner införas så att de som bryter mot lagen får kännbara påföljder.

2. Säkerställ ett jämställt uttag av föräldraledigheten.

Det är inte bara lönegapet som bitit sig fast, det har också det obetalda hemarbetet. Män tar

fortfarande ut en knapp tredjedel av föräldraledigheten och utför en timme mindre hemarbete per dag. För att stärka kvinnors ställning i arbetslivet och mäns relationer till sina barn behöver fler månader reserveras i föräldraförsäkringen.

3. Heltidsarbete som norm, trygga anställningar och jämställd arbetsmiljö.

Mönstret att kvinnodominerade branscher har mer ofrivilligt deltidsarbete, fler osäkra anställningar och en mer påfrestande arbetsmiljö med fler sjukskrivningar som följd måste brytas.

Jämställdhet är inte en utopi. Det är en rättighet och en nödvändighet som gagnar hela samhället. Politiker och arbetsgivare bär ansvaret för att utjämna skillnaderna och för att klockan ska gå framåt, och inte bakåt.

Heike Erkers, ordförande, Akademikerförbundet SSR

Mari-Louise Wernersson, tf. förbundsordförande, Centerkvinnorna

Anna Troberg, ordförande, DIK – facket för kultur, kommunikation och kreativ sektor

Britta Lejon, ordförande, Fackförbundet ST

Ulrika Boëthius, ordförande, Finansförbundet

Anders Johansson, ordförande, Forena

Camilla Wagner, ordförande, Fredrika Bremer-förbundet

Ewa Larsson, ordförande, Fria Gröna Kvinnor

Cecilia Winberg, förbundsordförande, Fysioterapeuterna

Malin Ragnegård, ordförande, Kommunal

Sofia Kühner, ordförande, Kvinnliga Läkares Förening

Bulle Davidsson, ordförande, Kvinnor i Svenska kyrkan

Gunnel Hall, ordförande, KvinnorKan

Cecilia Elving, ordförande, Liberala Kvinnor

Marie Trollvik, ordförande, Lönelotsarna

Christina Olsson, generalsekreterare, Makalösa Föräldrar

Cindy Falquet Lindh, ordförande, Miljöpartiets Jämställdhets- och mångfaldskommitté

Annika Strandhäll, ordförande, S-kvinnor

Liza di Paolo-Sandberg, ordförande, SKPF Pensionärerna

Ianthe Holmberg, ordförande, Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Ida Kåhlin, ordförande, Sveriges Arbetsterapeuter

Susannah Sjöberg, generalsekreterare, Sveriges Kvinnoorganisationer

Anneli Westling, ordförande, Sverigeunionen av Soroptimistklubbar

Olga Persson, ordförande, Unizon

Amineh Kakabaveh, ordförande, Varken Hora Eller Kuvad

Veronica Magnusson, ordförande, Vision

Sineva Ribeiro, ordförande, Vårdförbundet

Britt-Marie Söderberg Torstensson, ordförande, Winnet Sverige

Gertrud Åström, ordförande, Östersjöfred